

Kvinnosyn, sexualitet och makt – en ny syn på prostitutionsfrågan

Hanna Olsson

Prostitutionen har i vår patriarkala tradition oftast behandlats som ett kvinnoproblem. I artikeln framhålls hur den heterosexuella prostitutionen i stället kan ses som det yttersta uttrycket för maktspelet mellan kvinnor och män i vårt samhälle. Paralleller finns till det traditionella äktenskapet som – liksom prostitutionen – historiskt är uppbyggd kring ett köpar-säljarkontrakt mellan könen med ojämlika förtecken. I båda fallen underkastar sig kvinnan mannens sexuella behov för att komma i åtnjutande av hans pengar – en vara som han har mer av och som hon annars inte får tillgång till. I kontraktets släpvtåg följer maktutövning, beroende och våld.

Hanna Olsson är frilansskribent och var sekreterare i den svenska prostitutionsutredningen 1977-80.

Prostitution som fenomen

I den framväxande kvinnoforskningen har synliggörandet av kvinnors liv varit den självklara utgångspunkten. När det gäller prostitutionsfrågan har Hon alltid varit synlig. En central fråga är på vilket sätt hon har beskrivits. Men en lika intressant fråga är varför Han så länge dolt sin närvaro.

En viktig, för att inte säga avgörande, utgångspunkt för den svenska statliga prostitutionsutredningen¹ var det inledande arbetet kring definitionen av prostitutionen. Att analysera definitioner av ett ämne är samtidigt att söka förstå hur andra ringat in, formulerat – och därmed avgränsat – problemet. Och från den ansatsen dragit upp riktlinjerna för sitt forskningsarbete. Det mest slående i genomgången av definitioner av prostitutionen var att man

så sällan gjort åtskillnad mellan fenomenet prostitution med minst två parter inblandade och den prostituerade kvinnan. Medvetet eller omedvetet är det främst om henne de skilda författarna talat, när de beskrivit prostitutionen i samhället. Vilka beteckningar har man då använt sig av om henne, när man försökt ringa in prostitutionen? Promiskuös, offentlig, känslolindifferent, vinningslysten, en allas tillhörighet är några karakteristika. I flera av definitionerna framhålls den passiva hållningen hos den prostituerade. Som objekt tillhandahåller/bjuder hon ut sin kropp för någon annans behov.

Man skulle kunna se *den heterosexuella prostitutionen* med mannen som köpare och kvinnan som säljare som *den yttersta formen för de traditionella könsrollernas sexuella innebörd*. Mannen är subjekt och kvinnan objekt. Hon finns till för mannens lust. Det motsägelsefulla med prostitutionen är att det i huvudsak är kvinnan, som bestraffas för en sexualitet som hon inte själv känt eller gett uttryck för. Det är hon som benämns promiskuös och föraktas, inte mannen. Hur djupt rotat ett sådant synsätt är kan man få en uppfattning om när man ser vilken överförd betydelse ordet prostitution har i det svenska språket. Prostituera sig kan också betyda offentligen prisge, blottställa, skämma ut, kompromettera,

.....
Det mest slående i genomgången av definitioner av prostitutionen var att man så sällan gjort åtskillnad mellan fenomenet prostitution med minst två parter inblandade och den prostituerade kvinnan
.....

Det motsägelsefulla med prostitutionen är att det i huvudsak är kvinnan som bestraffas för en sexualitet som hon inte själv känt eller gett uttryck för

vanhelga, vanära, besudla, oskära och befläcka. Den känslomässiga laddning som ligger i dessa ord kan ge en uppfattning om i vilken hög grad man har tagit avstånd från "de icke ärbara" kvinnorna.

Denna historiska syn, med den enskilda kvinnan i centrum, är den forskningstradition som har dominerat. Oftast har man sökt brister av individuell karaktär hos den prostituerade kvinnan. Ett avsnitt ur en aktuell norsk lärobok i ämnet psykiatri kan illustrera synsättet:²

"Yrkesmässigt utnyttjande av könsdriften har varit känd hos de flesta folkslag i alla tider, men samhällets uppfattning av prostitutionen har skiftat. Prostitutionen kan vara öppen eller mer eller mindre dold.

I länder där prostitutionen är mycket vanlig är de flesta prostituerade relativt normala, psykologiskt sett. I länder där prostitutionen är en dold företeelse är de flesta prostituerade ganska avvikande.

Undersökningar av prostituerade i USA och Europa visar att de prostituerade ofta är miljöskadade och sexuellt frigida med en aggressiv inställning till män. Personlighetsmässigt har flera en hysterisk läggning, andra kan betraktas som asociala psykopater, andra återigen är intelligensmässigt svagt begåvade. De flesta prostituerade över 40 år är alkoholister, en del också narkomaner. Många kvinnor i den västliga världen verkar ofta ha drivits in i prostitutionen efter det att de fått ett barn utanför äktenskapet.

— — —

De flesta prostituerade i Norge verkar ha en trist bakgrund. Ca 30 procent har växt upp på barnavårdsanstalter. Flera är psykiskt utvecklingsstörda och har kommit från hjälpskolor och hjälpklasser och har därför haft svårt att hävda sig i normala miljöer. De kompenserar sina nederlag med sexuell samvaro med mer eller mindre tillfälliga bekantskaper. Omkring 20 procent av dessa kvinnor har suttit i fängelse. (Martinussen 1969).

"Unga prostituerade som inte missbrukar alkohol och som inte tagits för förseelser eller

förbrytelser har av naturliga skäl den bästa prognosen".

Likartad framställning av den prostituerade kvinnan i vetenskaplig litteratur är inte ovanlig. Bakom ett skenbart objektivt och psykiatriskt diagnostiserande språk döljs fördomar, förakt och okunskap om sociala och psykologiska faktorer som komplicerade samspel som skulle kunna begripliggöra hennes deltagande i prostitutionen.

Beroende av sättet att fråga, får man också svar. Ställs blott vissa frågor, "osynliggörs" andra aspekter. Genom att inrikta intresset på de prostituerade kvinnorna — hur och varför det är möjligt att prostituera sig — kommer svaren att handla om kvinnors möjligheter att försörja sig, deras sociala och ekonomiska problem. Att tala om hur en efterfrågan besvaras kan dock inte belysa fenomenet fullständigt. Den centrala frågan för att förstå företeelsen måste handla om det man köper, dvs "behovet" av sexualitet. Och svaret på den frågan handlar inte om försörjningsmöjligheter för vissa kvinnor utan om relationerna mellan män och kvinnor och mäns sexualitet.

Nya frågor börjar då formulera sig. Vilka möjligheter finns det i samhället att utveckla positiva sexuella relationer? Hur kan man förklara den skillnad mellan könen som gör att det i huvudsak är män som uppträder som köpare och kvinnor som säljare? I stället för att i huvudsak gälla prostituerade kvinnor som ett problem, måste prostitutionsfrågan med nödvändighet handla om könsroller och sexualitet i ett visst samhälle. Tyngdpunkten kommer att läggas på prostitutionen som en sexual — och inte en socialpolitisk fråga.

Prostitutionen närliggande fenomen

Att formulera problem kring en viss fråga sker inte i ett vakuum utan i ett samhälleligt/socialt sammanhang. Det finns därför anledning att titta närmare på

Den centrala frågan för att förstå företeelsen

måste handla om det man köper dvs "behovet" av sexualitet

Att formulera problem kring en viss fråga sker inte i ett vakuum utan i ett samhälleligt/socialt sammanhang

några prostitutionen närliggande fenomen – våldtäkt, kvinnomisshandel och incest – innan vi återigen fördjupar oss i ämnet prostitution. Dessa frågor har alla dragits fram i ljuset under 70- och 80-talet. Tidigare "dolda" och "okända" företeelser har beskrivits och analyserats på ett nytt sätt. Kvinnor har synliggjort personliga erfarenheter, avindividualiserat problemet och därmed pekat på fenomenet. En ny verklighet har blivit synlig.

Vilka patriarkala* vanföreställningar – "vanliga fördomar" – finns det då kring de ovan nämnda fenomenen? Något förenklat skulle man kunna uttrycka det på följande sätt:

Våldtäkt:

"De får skylla sig själva". (Om kvinnan gett sig in i en situation – tex sagt ja till att följa med mannen hem – som mannen uttalat uppfattat som sexuell får hon själv stå för följderna.)

Kvinnomisshandel:

"Hon har väl provocerat mannen". (Kvinnan har "retat upp" honom och då har han blivit vansinnig och "satt henne på plats". Det är legitimt att använda fysiskt våld för att vidmakthålla hierarkin mellan könen.)

* Med patriarkal avses här den grundbetydelse som Rita Liljeström och Edmund Dahlström formulerat:

"Patriarkatet betyder att männen starkt dominerar de övergripande samhällsinstitutionerna i ekonomi, politik och ideologi-religion, att fadern är familjens överhuvud och bestämmer över reproduktionen och att männens herrevälde bärs upp av helt manliga sammanslutningar och sällskap såsom militära inrättningar och brödrasällskap. Patriarkatet har rätt i de västerländska samhällena från början av historisk tid, dvs från den tid vi äger skriftliga källor om samhällsförhållanden."

En patriarkal ideologi är således ett värderings- och tankesystem som legitimerar mäns överhöghet över kvinnor.

Incest:

"Flickan har väl varit förförisk mot mannen". (Hon har genom sitt beteende gjort att han inte kunnat "stå emot" henne.)

Prostitution:

"Hon väljer ju själv att bli prostituerad". (När hon "väljer fritt" finns det ingen moralisk fråga om skuld att ställa.)

Det finns flera gemensamma drag i synsättet på våldtäkt, kvinnomisshandel, incest och prostitution.

- Mannens handlande – som är det primära – döljs genom fokuseringen på kvinnan, offret. (Prostitutionen blir där ett särfall då man inte entydigt kan tala om att kvinnan alltid är offret.)
- Som en följd av inriktningen på kvinnans situation kommer frågan att definieras som en kvinnofråga och inte som en mansfråga.
- Individualiseringen av problemet döljer att fenomenet existerar.
- Offrets beteende legitimerar mannens handlande. Fördomarna tjänar syftet att befria mannen från skuld.
- De känslor som kvinnor kan väcka hos män gör att de inte kan "ansvara" för sina handlingar.
- Sexualitet, makt och våld är intimt sammankopplade.

Löje, förakt och vanföreställningar är effektiva barriärer i sökandet efter kunskap om fenomenets innebörd. Synliggörandet av männens deltagande visar på ett helt nytt perspektiv – våld, övergrepp och utnyttjande för att få tillgång till – och kunna behålla som i kvinnomisshandel – kvinnan som sexuell varelse. Våldet är baksidan av beroendet.

Försäljning av könet

Inledningsvis diskuterades definitionsfrågan, det teoretiska innehållet i gjorda definitioner. Låt oss nu söka svaret på frågan vad är prostitution från en annan synvinkel, från verkligheten.** "Horans" erfarenheter – sinnebilden för kvinnlig förnedring – vad rymmer då hennes erfarenheter som kan ge oss ett nytt perspektiv i synen på prostitutionen, relationen man–kvinna och samhället?

Att "ställa upp" på mannens sexualitet gäller inte bara de prostituerade kvinnorna

Verkligheten bakom bilden av prostitutionen är mycket torftig och ligger långt ifrån drömbilderna. Bäst kan prostitutionen sammanfattas i ett ord, avköning. Grundläggande är det uttalade köpar-säljarförhållandet. Detta sätter också sina gränser, det handelsmässiga könsspelets gränser.

Kvinnors svar på det "de ställer upp på" är mycket prosaiska:

"När man prostituerar sig är det fråga om en ren avköning och det är ju inte mig det gäller, det är knuten. Jag engagerar mig inte känslomässigt, jag kan läsa platsannonserna i DN under tiden."

"Som vi säger horor emellan, han hyr hålet i fem minuter och det är bra med det. Det är som att spela golf. Jag tror de flesta flickor upplever det likadant. Undantaget bekräftar ju regeln, men jag tror att det är så."

"Som jag upplever det, så är det något som är en säkerhetsventil för stackars ensamma karlar. Och den här myten om karlarna att de ska vara potentia, de ska kunna få så och så många utlösningar. Då har de något att visa inför sitt eget ego."

De citerade svaren har ett gemensamt. De uttrycker klart att kvinnan ställer upp på någons annans krav och skälet till att hon gör det är att hon vill ha pengar. *Att göra avkall på sina egna känslor och behov som mänsklig varelse och endast svara på någon annans krav, är i många avseenden en djupare innebörd av den traditionella kvinnorollen.*

** Materialet är främst hämtat från den svenska prostitutionsutredningen¹ och baserar sig i huvudsak på intervjuer med kvinnor med erfarenhet av prostitution. I en artikel av Helen Callaway³, där hon sammanfattar utgångspunkter för den nya kvinnoforskningen, citerar hon en kvinnlig historiker: "Att sätta kvinnan i centrum innebär en disciplinernas helomvändning". Callaway tillägger: Detta argument innebär inte ett ensidigt fokuserande på kvinnan. Utan snarare att se på mänsklig erfarenhet från kvinnans utgångspunkt, vilket innebär att vi kan förstå manlig erfarenhet och hela kulturhistorien på ett djupare plan."

Men i prostitutionen är korten helt lagda på bordet: "Betala du – ger jag dig utlösning."

Att "ställa upp" på mannens sexualitet gäller inte bara de prostituerade kvinnorna. I den västerländska, inklusive den svenska, patriarkala kulturen har kvinnan historiskt blivit försörjd av mannen. Hon har därmed fått ställa upp på mannens traditionellt formade sexualitet och det lika traditionella kravet att sköta omsorgen om det kommande släktet. Hennes egen sexualitet har förnekats. Även utanför äktenskapet har mannen förväntats vara den som "står för fiolerna" – det vill säga han betalar som ett led i ett spel, där man så småningom får kvinnan att betala tillbaka genom att på hans villkor acceptera sexuell samvaro. Det är mot de här traditionella och ojämlika bilderna man kan förstå att prostituerade kvinnor kan tala om prostitution som ett ärligt förhållningssätt:

"Prostitutionen är också att bli bjuden på flott middag. 10 groggar och gå och lägga sig. Om man går ut i syftet att man vill bli bjuden. Hemmafrun som får migrän om hon inte får en ny päl. Nekar sin man samlag tills hon fått som hon vill. Det är också ett sätt att sälja sig. Jag tycker många gånger att en hora är ärligare på det sättet. Hon säger vad hon vill och håller alltid sitt löfte."

Vad är det som inte säljs?

En central fråga i prostitutionen, för att inte sälja nyckeln till en djupare förståelse, är kvinnors svar på frågan. Vad ställer du *inte* upp på? Så gott som genomgående svarar alla kvinnor att kyssandet är det som är mest tabu. Detta gäller också nära nog alla personliga smekningar som beröring av kvinnans bröst, smekning av clitoris. Det finns undantag, kvinnor som inte har en hård gränssättning, men de är få. Det intressanta är att kvinnorna sätter dessa gränser, oavsett om de har talat med någon annan om det och oavsett prostitutionsform. Man skulle kunna tänka sig att en kvinna "lärde sig" när hon kom in i prostitutionsmiljön. Så kan det också vara, men även om det inte har skett sätter nära nog varje kvinna gränser. "Det är självklart."

"Kyssa det är något personligt. Det tillhör kärlek. Kärlek och sex är inte samma sak ... Men

.....
Kvinnan som i det allmänna tänkandet alltid har varit förknippad med sexualitet – "Horan" – är i själva verket den minst sexuella i prostitutionen
.....

när man kysser och säger ömma saker till varandra, där är kärlek. Det kan leda till något annat. Jag har aldrig kysst en kund. Jag är oskuld på det sättet. Jag har bara kysst min man . . ."

De två försvarssystemen, icke-beröring av "viktiga kroppsdelar" och icke-deltagande, har i prostitutionen som huvudsyfte att skydda kvinnan mot intrång, icke önskad inblandning. För att kunna behålla sin integritet måste kvinnan upprätthålla klara gränser. Hennes yttersta försvar ligger i att inte tillåta något som har en personlig innebörd för henne. Kvinnan gör därmed en starkt åtskillnad mellan det "privata" och det "offentliga" jaget. Hon "håller på sig" för den "private" mannen, den man mot vilken hon uttrycker känslor.

Paradoxen i prostitutionen djupnar. Den "offentliga kvinnan" upplever offentligheten som ett icke-jag. Och bilden av den sexuellt omätlige kvinnan kontrasteras här med bilden av kvinnan som söker olika sätt att skydda sig mot mannens sexualitet. Kvinnan, som i det allmänna tänkandet alltid har varit förknippad med sexualitet – "Horan" – är i själva verket (med mycket få undantag) den minst sexuella i prostitutionen. Den intressanta frågan blir då – Vem är "Horan"?

Rollen som "Hora"

Värdeladdningen i ordet "Hora" är så starkt stämpande att kvinnan nästan uppfattas som en speciell sorts kvinna, "en sådan". En uppfattning som osynligt genomsyrar inställningen till prostituerade kvinnor och som också går att finna i forskningen. Från Lambrosos teorier kring sekelskiftet om den från födseln prostituerade till missbruk av psykiatrisk jargong för att klassificera hennes undermålighet.

Det finns inga kvinnor som är horor. Däremot har alla kvinnor (och män självfallet) omedvetna och

medvetna bilder om vem som är hora och hur hon beter sig. Den innebörd hora och prostitution fått genom sekler blir till fördomar och vanföreställningar om hur "sådana människor" är. När en flicka eller kvinna av ett eller annat skäl kommer in i prostitutionsvärlden, upplever hon sig självfallet inte som hora. Men situationen definierar och anger ramarna för hur hon skall uppfatta sig själv och sin plats i samhället.

Att befinna sig i prostitutionen är att klyva sig i två delar – en del som är jag, som lever ett privat liv, och en del som är icke-jag och som i prostitutionen skyddar sig för personlig beröring. Klyvningen underlättas av att man byter namn, ibland använder peruk, smink och kläder.

"För att jag över huvud taget skulle kunna klara mig psykiskt, så bytte jag namn när jag gick hemifrån på morgonen. Jag hette någonting helt annat då jag gick. Jag hade satt på mig peruken och var enormt utmanande. När jag var på väg till jobbet, så hade jag världens mest utmanande kläder. Och uppförde mig som ett fnask, som jag själv tyckte.

På något vis var det som om det inte var jag. Jag skulle inte göra det annars. Det var Eva med peruken, det var hon. Det var inte jag, absolut inte."

Bakom rollen som hora finns en människa, ett subjekt, med en oftast i grunden motsatt bild av vad sexualitet och relationen till en man skall handla om. Som vi tidigare sett möjliggör den schizofrena hållningen att kvinnan kan behålla ett viss skydd för sin integritet för att möjliggöra förhållande till män som hon själv väljer. Men flera kvinnor beskrev hur avskärmningen av känslor, att göra sig kall, blev mer eller mindre bestående skador i förhållande till män utanför prostitutionen.

Väl inne i prostitutionen har livet sin egen mekanik. Den offentliga kvinnans liv måste oftast levas hemligt i förhållande till vänner och släktingar, vilket så småningom medför en allt större isolering. Hon hamnar utanför "det vanliga livets" sociala skyddsnät. Det finns en inbyggd förslitning i att göra sitt kön tillgängligt för pengar. Självföraktet som kommer ur den symboliska representationen av "Horan", könsföraktet kring "fittan", samtidigt

som hon uppbär bilden av den syndfullt utmanande sexualiteten. Det skapas en situation fylld av mot-sättningar, som hon på olika sätt måste lösa. Hon utvecklar överlevnadsstrategier. Och bakom den fasaden döljer hon det som är hennes personliga jag. Att leva i prostitution är att svara på männens de-formerade sexualitet, som den formats i ett patriar-kalt samhälle, och samtidigt skydda sig själv.

Mannen och "Horan"

Det finns i de traditionella könsrollerna en spänning mellan erövraren – den erövrade, mellan aktivitet och passivitet. En grundtanke i prostitutionen är att en grupp kvinnor är tillgängliga för alla män. Där rädslan för kvinnan kan bli mindre genom hennes tillgänglighet. Män som vill och kan betala försätter sig därmed inte i en situation, där de riskerar att bli avvisade, allra minst på känslomässiga grunder. I den traditionella manliga erövringen finns inslag av osäkerhet, eftersom han bedöms av henne och hon har makten att avvisa honom. Kvinnan kan ha makt, eftersom det är hon som säger ja eller nej till om han skall få tillgång till hennes kropp. Genom att vara utmanande och direkt, svarar "Horan" på mannens signaler av rädsla och förakt kring den egna sexualiteten. Man skulle kunna se prostitu-tionen som företeelse som en enda gigantisk manlig projektion av något föraktat i den egna sexualiteten. Detta är "Horans" födelse. Patriarkatets ambiva-lens inför kvinnan kommer där tydligast till uttryck. Kvinnan reducerad till "fitta", den mest föraktade. Ändå behöver han henne.

Den ensamme köparen

Relationen mellan kvinnan och mannen i prostitu-tionen präglas av själva det kommersiella systemets förutsättningar. Det är inte en levande känslomässig kontakt, utan oftast en situation av maskerad kyla, ett ömsesidigt användande. Den dolda antagonis-men i ett förhållande där båda parter, men från olika utgångspunkter, använder varandra i ett kommer-

Hon spelar för att upprätthålla hans bild av sig själv som man och älskare

Genom hennes skydd för icke-beröring klar-görs innebörden, det handlar om hans använ-dande av henne

siellt system. Och där bägge parter rationaliserar sitt utnyttjande. Kvinnan skyddar sig själv genom att göra en klar åtskillnad mellan en man, som hon kan visa känslor inför, och en man som köper hen-ne. Den senare behöver hon inte ta ansvar för. Mannen å sin sida köper sig också fri från ansvar, han betalar. Så legitimerar man handlingarna av avpersonifiering och människorna gör varandra till objekt för egna syften.

Rollen som prostituerad innebär oftast att spela falskt med känslor, allt ifrån att "lära sig snacket" till att simulera sexuella känslor i ett samlag. I båda fallen handlar det om att öka mannens möjligheter att genomföra det självbedrägeri som prostitutionen innebär. Kvinnans tysta "avläsande" av mannens uttalade önskningar – denna "självklara" tolk-ning av hans behov och önskningar som finns inbä-dad i den traditionella kvinnorollen. Vem är han, vad är det han vill? Anpassningen till den som man uppfattar är i överläge.

"Det fanns ju också karlar som fordrade att jag skulle vara väldigt eldig och ha det jätteskönt och tycka att det var smaskens. Där spelade jag ju definitivt en roll och det tror jag att alla prosti-tuerade gör. Oh, vad du är härlig, åh vad skönt! Fast man tyckte att de var tunga och klumpiga för det kunde man inte tala om. Då blev det ju inte resultat, då blev de aldrig klara."

Hon lurar honom och han tror på det, eftersom han knappast har något annat val. Hon spelar för att upprätthålla hans bild av sig själv som man och älskare. En ytterligt känslig punkt, som inte minst visar sig i de övergrepp och mord som sker på prostituerade kvinnor och där bakgrunden ofta är impotensproblem hos mannen.

Om han till fullo genomskådar lögnen, så måste han också på ett annat sätt bemöta sin egen ensam-het. Till fullo förstå att det som inträffar sker i ensamhet och inte i tvåsamhet.

När man djupare förstår kvinnans upplevelse blir

prostitutionens egentliga innebörd – för mannen – med få undantag en onanihandling i kvinnoskote. Att se sig själv med kvinnans ögon innebär att se sig som en i raden, inte som en man med någon egen personlighet. Det är – inte oväntat – svårt för mannen att ta till sig den faktiska innebörden att vara "torsk".

Genom att lyfta fram kvinnans subjektiva upplevelse av prostitutionen blir det möjligt att gå bakom spänningen, fantasierna kring "den mytologiska företeelsen". Genom hennes skydd för icke-beröring klargörs innebörden, det handlar om hans användade av henne. Det handlar alltså om prostitutionens mest paradoxala konsekvens, att det handlar om icke-sexualitet.

Den icke-sexuella sexualiteten

Männens motiv antas ofta uteslutande handla om stark sexualitet. Men om vi närmare skärskådar detta kan man se att något sådant enkelt motiv inte finns. Bakom männens drift, som kan ha många skilda yttringar, ligger mycket som inte behöver ha med sexualitet att göra. Bland annat Erich Fromm⁵ har påpekat detta:

"Det är en psykoanalytiskt säkerställd iakttagelse att intensiteten hos den känsla som ofta subjektivt upplevs som sexuellt begär (inklusive tillhörande fysiologiska fenomen) berör icke-sexuella känslor som narcissism, sadism, masochism, maktlystnad och tom ångest, ensamhet, tristess... Det är ganska välkänt att berömmelse, makt och rikedom gör innehavaren sexuellt tilldragande om vissa fysiska omständigheter föreligger. I alla dessa fall uppväcks det sexuella begäret av icke-sexuella begär som på detta sätt finner tillfredsställelse. Fältet är fritt för gissningar om hur många barn som kommit till världen på grund av fåfänga, sadism och masochism, snarare än av genuin fysisk attraktion, för att inte tala om kärlek. Men många människor, särskilt män, föredrar att tro att de har en stark könsdrift snarare än en stark fåfänga."

Det som upplevs och benämns som männens starkare sexualdrift är inte en biologisk drift, som en gång för alla är given. Det rör sig om något som är starkt kopplat till och färgat av en hel kulturs såväl historiska som nutida sociala och psykologiska sammanhang.

.....
Det handlar om en man som är ensam och en kvinna som låter sig utnyttjas
.....

Den avskalade sexualitet som prostitution innebär är en kravlös och ensidig sexualitet, vare sig männen önskar det eller inte. Mannen köper sig utlösning och kvinnan ställer inte några personliga krav. Betalningen gör att mannen kan känna sig skuldfri. Mannen behöver därför inte spela ett spel eller hyckla känslor för att få ett samlag. Detta är en renodlad bild av *den patriarkala sexualitetens innebörd*, nämligen att det ensidigt handlar om honom som man och inte ett möte mellan man och kvinna. För själva kärnpunkten i den patriarkala sexualiteten är just detta att den inte handlar om ett möte. Det handlar om en man som är ensam och en kvinna som låter sig utnyttjas. Kvinnorna är utbytbara, men kvinnokroppen behövs som en bekräftelse på den manliga identiteten.

Artikeln finns även i en längre version publicerad i Cecilie Høigård och Annike Snase ((red): KVINNERS SKYLD, en nordisk antologi i kriminologi. Pax forlag A.S. Oslo 1983.

REFERENSER

1. Prostitutionsutredningen publicerades ursprungligen i stencilform Ds S 1980:9. I denna artikel hänvisas till bokversionen: Prostitution. Beskrivning. Analys. Förslag till åtgärder. Liber Förlag, Stockholm 1981.
2. Kringlen, Einar: Psykiatri. Universitetsforlaget, Oslo 1982.
3. Callaway, Helen: In P. Reason and J. Rowan (eds.): Human Inquiry: a sourcebook of new paradigm research. London, John Wiley and Sons, 1981.
4. Wescott, Marcia: Feminist Criticism of the Social Sciences i Harvard Educational Review, vol. 49, No. 4, Harvard College, 1979.
5. Fromm, Erich: Den destruktiva människan. En psykoanalytisk analys av liv på avvägar. Natur och Kultur, Stockholm, 1976.
6. Clausen, Claus (red): Mannen i manssamhället. Gidlunds, Stockholm 1975.
7. Stefan, Verena: Hudömsning. Raben & Sjögren, Stockholm, 1977.